

ROBERT LADLAM

OPASNI
PRORAČUN

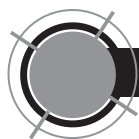
avantura
TAJNE
JEDAN

napisao Patrik Larkin

Preveo Vladimir D. Nikolić

alnari
PUBLISHING

Beograd, 2011.

PROLOG

14. FEBRUAR
MOSKVA

Sneg, zacrnjen izduvnim gasovima automobila i industrijskim zagađenjem, ležao je nagomilan u smetovima duž pločnika ulice Tverske, širokog bulevara koji je prolazio kroz srce najživljeg komercijalnog kvarta ruske prestonice. Ispod bleštavih uličnih svetiljki, pešaci, umotani u debele kape kako bi se zaštitili od ledenog noćnog vazduha, gurkali su jedni druge duž zaleđenog trotoara. Reka automobila, kamiona i autobusa tutnjila je drumom u oba pravca. Debele zimske gume vozila krckale su po soli i pesku razasutim po ogromnoj saobraćajnici s više saobraćajnih traka.

Doktor Nikolaj Kirjanov žustro je hodao desnom stranom ulice ka severu i trudio se iz petnih žila da se, što bolje može, nenametljivo umeša u sveopštu gungulu. No, svaki put kada bi se neki prolaznik, mlad ili star, muškarac ili žena, očeošao o njega u prolazu, Kirjanov bi se štrečno, suzbijajući nagon da ustukne ili da podbrusi pete i nada se u iznenadni, panični trk. Uprkos ciči zimi, znoj mu se slivao niz čelo ispod šubare.

Visoki, mršavi patolog čvršće stegnu kutiju umotanu u ukrasni papir, koju je nosio ispod pazuha, i odupre se iskušenju da je skloni van pogleda, pod kaput. Premda je Dan Svetog Valentina predstavljao relativno skorašnji dodatak ruskom kalendaru, postajao je sve popularniji i mnogi muškarci oko njega nosili su poklone, čokolade i slatkiše, umotane u ukrasni papir, za svoje supruge ili devojke.

Smiri se, reče Kirjanov užurbano sam sebi. Bio je bezbedan. Niko ne zna šta su uzeli. Njihovi planovi su i dalje bili tajni.

Zbog čega se onda štrecaš na svaku senku, zapita suvoparno slabašni glasić u njegovoj glavi. Jesi li zaboravio neobične izraze lica i preplašene poglede svojih saradnika? A šta je s onim jedva čujnim škljocanjem koje neprestano čuješ dok razgovaraš telefonom?

Kirjanov baci pogled preko ramena, napola očekujući da ugleda kako ga prati i sustiže odred uniformisane ruske policije, milicije. Video je samo druge Moskovljane, udubljene u svakodnevne misli i brige, željne da se što pre sklone s temperature dobrano ispod nule. Osetivši trenutno olakšanje, okrenu se i zamalo sudari čelom o čelo s niskom, postarijom ženom, čije su ruke bile prepune zamotuljaka hrane.

Žena ga prostreli pogledom i promrmlja psovku sebi u bradu.

„*Proštite, babuška*“, promuca dok ju je zaobilazio. „Izvinite, bako.“ Žena je kivno pljunula na njegova stopala i namrgođeno ga posmatrala kako odlazi. Kirjanov pohita dalje dok mu je tutnjava pulsa odzvanjala u ušima.

Nedaleko napred, neonske reklame bleštale su u sumraku, u oštrom kontrastu s masivnim sivim stambenim zgradama i hotelima iz staljinističke epohe, koji su ovičavali Tversku ulicu. Kirjanov odahnu s olakšanjem. Nalazio se blizu kafića u kojem je trebalo da se sretne sa svojim kontaktom, simpatičnom zapadnom novinarkom po imenu Fiona Devin. Kad stigne tamo, moći će da odgovori na njena pitanja, pruži joj potrebne informacije i pohita natrag u svoj stančić, a da pri tome niko iz vlasti ne sazna za njihov susret. Kirjanov pruži korak, željan da što pre završi s ovim opasnim tajnim sastankom.

Neko nalete na njega otpozadi i gurnu ga na debelu ploču klizavog crnog leda. Noge mu poleteše napred. Sumanuto mašući rukama, izgubi ravnotežu i sruši se unazad. Potiljkom udari u zaleđeni pločnik, a talas usijane bele agonije prostruja kroz njegovo telo, ugušivši sve svesne misli. Ošamućen, dugo je ležao nepomično i stenjao, nesposoban da se pokrene.

Negde u uskovitanom oblaku bola, oseti nečiju ruku na ramenu. Trepćući, otvori oči i pogleda naviše.

Plavokosi muškarac u vunenom kaputu skupocenog izgleda kleknu pored njega, usrdno se izvinjavajući. „Dragi moj gospodine, zaista mi je žao. Jeste li dobro? Baš sam trapav. Užasno trapav.“ Ne skidajući rukavice, zgrabio je Kirjanova za mišicu. „Evo, dozvolite mi da vam pomognem da ustanete.“

Ruski patolog oseti kako mu se igla zabija duboko u meso. Otvori usta da ga poviče, a potom užasnuto shvati kako ne može da diše. Pluća su mu bila paralizovana. Uzalud je pokušao da udahne vazduh, koji mu je očajnički

Opasni proračun

bio potreban. Ruke i noge su mu se trzale i drhtale dok su mu mišići munjevitom brzinom otkazivali. Prestrašeno pogleda u čoveka koji se naginjao nad njim.

Slabašan osmeh prelete preko čovekovih usana, a potom iščeznu. „Do *svidanija*, doktore Kirjanov“, promrmlja. „Trebalo je da poslušate naređenja i držite jezik za zubima.“

Zatočen u telu koje više nije slušalo komande njegovog uma, Nikolaj Kirjanov je ukočeno ležao i bezglasno vrištao dok je svet oko njega tonuo u potpunu, beskrajnu tminu. Srce mu je beskorisno podrhtavalo još nekoliko trenutaka, a zatim je prestalo da kuca.

Plavokosi muškarac je još koji trenutak zurio u leš sa otvorenim ustima. Potom podiže pogled i osmotri krug radoznalih prolaznika privučenih metežom, i navuče na lice izraz zabezegnute zabrinutosti. „Nije mu dobro“, reče okupljenima. „Mislim da je imao nekakvu vrstu napada.“

„Možda je prejako udario glavom u trotoar kada je pao? Neko bi trebalo da pozove doktora“, reče pomodno odevena mlada žena. „Ili miliciju.“

Plavokosi čovek žustro klimnu glavom. „Da, u pravu ste.“ Pažljivo je skinuo rukavicu s desne šake i izvadio mobilni telefon iz džepa kaputa. „Pozvaću Hitnu pomoć.“

Crveno-bela kola Hitne pomoći su se u roku od dva minuta parkirala uz ivičnjak. Plavo rotaciono svetlo na krovu obasjavalo je maleni krug posmatrača, dok su iskrzane i izobličene senke plesale po trotoaru i okolnim zgradama. Dva snažna bolničara iskočiše iz stražnjeg dela vozila s nosilima u rukama, a pratio ih je mladić umornog izgleda u izgužanom belom mantilu s tankom crvenom kravatom. U ruci je nosio tešku crnu lekarsku torbu.

Lekar Hitne pomoći na trenutak se nagnu nad Kirjanovim. Uperio je snop svetlosti malene svetiljke u razrogačene i nepomične oči čoveka koji je ležao na trotoaru i proverio mu puls. Potom uzdahnu i zavrte glavom. „Ovaj nesrećnik je mrtav. Više ništa ne mogu da učinim za njega.“ Prelete pogledom po licima prolaznika. „Dobro. Ko može da mi kaže šta se ovde dogodilo?“

Plavokosi muškarac teatralno slegnu ramenima. „Nesrećan slučaj. Naluteli smo jedan na drugog, a on se okliznuo na ledu i srušio na trotoar. Pokušao sam da mu pomognem da ustane... no, onda je naprosto, pa, prestao da diše. To je zaista sve što znam.“

Lekar se namršti. „Shvatam, gospodine. Pa, plašim se da ćete morati da pođete s nama u bolnicu. Moraćete da ispunite neke formulare.“

Takođe, milicija će želeti da uzme od vas zvaničnu izjavu.“ Okrenu se prema ostatku posmatrača. „Šta je s ostalima? Da li je neko drugo video bilo šta korisno?“

Niko u gomili ne prozbori ni reč. Okupljeni ljudi polako su se razilazili s pažljivo nameštenim bezizražajnim licima, a neki su se već udaljili niz ulicu. Pošto su zadovoljili prvi nalet morbidne znatiželje, nisu želeli da protraće veće odgovarajući na neznatna pitanja u nekoj od turobnih moskovskih policijskih stanica ili ambulanti prve pomoći.

Mladi lekar cinično frknu kroz nos i mahnu rukom dvojici bolničara s nosilima. „Unesite ga u kola. Hajdemo. Nema svrhe da traćimo vreme napolju na hladnoći.“

Bolničari su žustro smestili Kirjanovljevo telo na nosila i ubacili ga u zadnji deo kola Hitne pomoći. Jedan bolničar, lekar u belom mantilu i plavokosi muškarac smestiše se pored leša. Drugi bolničar zalupi vrata a zatim sede na suvozačevo sedište. Dok su rotaciona svetla i dalje bleštala, kola Hitne pomoći uključuje se u gust saobraćaj na Tverskoj ulici i zaputiše ka severu.

Bezbedan od radoznalih očiju, lekar umešno pretrese džepove mrtvog čoveka, a zatim pregleda ostatak njegove odeće, proverivši i potom odbacivši u stranu novčanik i identifikacionu bolničku karticu doktora Nikolaja Kirjanova. Namrgođeno pogleda u ostale. „Ništa. Nema ničega. Kučkin sin je čist.“

„Pogledaj u ovo“, suvoparno mu predloži plavokosi muškarac i dobaci paket koji je Kirjanov nosio.

Lekar ga uhvati u letu, pocepa omot i otvori kutiju sa slatkišima. Koverte krcate dokumentima razasuše se preko leša. Čovek ih na brzinu pregleda i zadovoljno klimnu glavom. „Ovo su fotokopije medicinskih izveštaja iz bolnice“, potvrdi. „Svi do poslednjeg.“ Nasmehi se. „Možemo da prijavimo uspeh.“

Plavokosi muškarac se namršti. „Ne. Mislim da ne možemo.“

„Kako to misliš?“

„Gde su uzorci krvi i tkiva koje je Kirjanov ukrao?“, oštro upita plavokosi čovek i pogleda u lekara hladnim sivim očima.

Doktor se zagleda u praznu kutiju u svojim rukama. „Sranje.“ Zgranuto je uzvratio pogled plavokosom muškarcu. „Mora da je Kirjanov imao pomoć. Neko drugi poseduje uzorke.“

„Tako izgleda“, složi se ovaj. Ponovo izvadi mobilni telefon iz džepa kapa i pozva odranije memorisani broj. „Ovde Moskva Jedan. Smesta mi je potrebna bezbedna veza sa Pragom Jedan. Imamo problem...“

1

15. FEBRUAR
PRAG, ČEŠKA REPUBLIKA

Potpukovnik Džonatan Džon Smit, doktor medicinskih nauka, zastade ispod senovitog luka prastarog gotskog tornja na istočnom delu Karlovog mosta. Pet stotina metara dugačak most bio je sagrađen iznad reke Vltave pre više od šest stoleća i povezivao je praško Stare Mesto, stari grad, sa Malom Stranom, malom četvrti. Smit je dugo stajao i ćutke proučavao kameno zdanje ispred sebe.

Namrgodio se. Više bi voleo da se sastanak održava na nekom drugom mestu, na kojem bi bilo više ljudi i prirodnog zaklona. Motorna vozila i električni tramvaji češke prestonice saobraćali su preko novijih i širih mostova, ali pešaci su redovno prelazili preko Karlovog mosta. Na sumornom svetlu kasnog popodneva, most je bio gotovo pust.

Zdanje je tokom najvećeg dela godine predstavljalo najvažniju gradsku turističku atrakciju, građevinu čija su elegancija i lepota privlačili gomile turista i uličnih prodavaca. No, Prag je sada ležao obavijen pokrovom guste zimske magle, debelim oblakom hladnih i vlažnih isparenja pomešanih sa smogom ogavnog mirisa, zarobljenim duž vijugave rečne doline. Siva izmaglica skrivala je od pogleda graciozne obrise gradskih palata, crkava i kuća iz doba renesanse i baroka.

Blago drhteći na prohladnom i vlažnom vazduhu, Smit zakopča kožnu pilotsku jaknu i zakorači na most. On je bio visok, vitak čovek u ranim četrdesetim godinama, ravne, tamne kose, prodornih plavih očiju i visokih jagodica.

Isprva se bat njegovih koraka slabašno odbijao od parapeta koji mu je dopirao do visine struka, ali su ubrzo zvuci iščileli, prigušeni maglom koja se podizala s reke. Izmaglica je polagano lebdela preko mosta, postepeno

skrivajući oba kraja od pogleda. Drugi ljudi, uglavnom vladini službenici i prodavci koji su žurili natrag domovima, pojavljivali su se iz guste magle, mimoilazili se s njim i ne gledajući ga, a zatim nestajali u izmaglici podjednako brzo kao što bi se pojavili.

Smit je hodao dalje. Trideset statua svetaca je oivičavalo Karlov most; neme, nepokretne figure, koje su se s obe strane pojavljivale iz sve gušće magle i nadnosile iznad prolaznika. Postavljene na naspramne parove masivnih stubaca, koji su nosili dugački most, te statue su bile Smitovi vodiči do mesta sastanka. Amerikanac je stigao do sredine mosta i stao, a zatim podigao pogled ka smirenom licu svetog Jana Nepomuka, katoličkog sveštenika kojeg su 1393. godine mučili do smrti, a zatim s ovog mosta bacili njegovo skršeno telo u reku ispod. Jedan deo bronzanog reljefa pocrnelog od vremena, koji je prikazivao mučeništvo ovog sveca, presijavao se, uglačan nebrojenim dodirima prolaznika, koji su ga doticali za dobru sreću.

Pokrenut iznenadnim podsticajem, Smit se nagnu napred i pređe prstima preko uzdignute šake statue.

„Nisam imao pojma da si sujeveran, Džonatane“, reče tihi, umorni glas iza njegovih leđa.

Smit se okrenu s posramljenim osmehom na licu. „Ko ne rizikuje, taj ne profitira, Valentine.“

Doktor Valentin Petrenko zakorači ka njemu stežući čvrsto u jednu šaci ručku crne akten-tašne. Ruski doktor-specijalista bio je nekoliko centimetara niži od Smita i znatno krupnije građe. Tužne braonkaste oči nervozno su treptale iza naočara s debelim staklima, smeštenim na nosu. „Hvala ti što si pristao da se nađeš sa mnom na ovom mestu. Izvan naučne konferencije, hoću da kažem. Shvatam da ovo nije naročito zgodno za tebe.“

„Ne beri brigu“, reče mu Smit i nasmeši se samo jednim uglom usana. „Veruj mi, ovo je sto puta bolje nego da provedem još nekoliko sati prežvakavajući Kozlikov najnoviji naučni rad o epidemijama tifusa i hepatitisa A u južnom Prokletosamizgubljenistanu.“

U Petrenkovim opreznim očima nakratko blesnu veselost. „Doktor Kozlik nije baš najbriljantniji govornik na svetu“, složio se. „Ali su njegove teorije u suštini postavljene na čvrstim temeljima.“

Smit potvrdno klimnu glavom, strpljivo čekajući da mu sabesednik objasni zbog čega je toliko insistirao na ovom krišom ugovorenom, potajnom sastanku. Petrenko i on nalazili su se u Pragu povodom velike međunarodne naučne konferencije o infektivnim bolestima koje su odskora počele da se pojavljuju u istočnoj Evropi i Rusiji. Smrtonosne bolesti, za

Opasni proračun

koje se dugo mislilo da su stavljene pod kontrolu u razvijenim zemljama, širile su se poput šumskog požara po delovima nekadašnjeg Sovjetskog Saveza, razmnožavajući se u sistemu javnog zdravstva, upropašćenim decenijama zapostavljanja i kolapsom starog komunističkog sistema.

Oba muškarca bila su duboko upletena u pokušaj rešavanja ove rastuće zdravstvene krize. Džon Smit je, između ostalog, bio iskusni molekularni biolog, zaposlen u Vojno-medicinskom institutu za istraživanje infektivnih bolesti Sjedinjenih Američkih Država u Fort Detriku, u saveznoj državi Merilend. Petrenko je bio izuzetno cenjeni stručnjak za retke bolesti, zaposlen u Centralnoj poliklinici u Moskvi. Dva čoveka poznavala su se profesionalno već nekoliko godina, i, vremenom, razvila su uzajamno poštovanje, pre svega kvaliteta koje su obojica imali: sposobnosti i diskrecije. Stoga, kada ga je ranije tog dana očito uznemireni Petrenko odvuкао u stranu i zamolio da porazgovaraju u četiri oka negde izvan konferencije, Smit je bez imalo oklevanja pristao.

„Potrebna mi je tvoja pomoć, Džone“, reče mu konačno Rus. Progutaо je knedlu. „Posedujem važne informacije, koje pod hitno moraju stići do nadležnih zdravstvenih ustanova na Zapadu.“

Smit ga pažljivo pogleda. „Informacije o čemu, Valentine?“

„O izbijanju bolesti u Moskvi. Nove bolesti... kakvu nisam video nikada ranije“, kaza mu tiho Petrenko. „Plašim je se.“

Smit oseti kako mu hladni žmarci podilaze niz kičmu. „Nastavi.“

„Prvi slučaj bolesti video sam pre dva meseca“, reče mu Petrenko. „Dete, dečak star svega sedam godina. Primljen je u bolnicu sa strašnim bolovima i visokom temperaturom, koja nikako nije spadala. Lekari su u početku mislili da je u pitanju najobičniji grip. Međutim, sasvim iznenada, njegovo stanje se najednom pogoršalo. Kosa je počela da mu otpada. Po koži mu je izbio bolni osip, a na telu su mu se otvorile užasne rane koje su krvarile. Postao je ekstremno malokrvan. Na kraju, čitav njegov sistem – jetra, bubrezi i, naposljetku, njegovo srce – jednostavno je otkazao.“

„Isuse Hriste“, promrmlja Smit zamišljajući strahovite bolove koje je proživio bolesni dečak. Namrštio se. „Ti simptomi me užasno podsećaju na akutno trovanje visokim dozama radijacije, Valentine.“

Petrenko klimnu glavom. „Da, to smo isprva i mi pomislili.“ Slegnuо je ramenima. „Ali nismo uspeli da pronađemo nikakve dokaze o tome da je dečko ikada bio izložen bilo kakvom radioaktivnom materijalu. Ne kod kuće. Ne u školi. Niti na bilo kom drugom mestu.“

„Da li je klinac bio zarazan?“, upita Smit.

„Nije“, odgovori Rus i žustro odmahnu glavom kako bi naglasio svoje reči. „Niko u njegovoj blizini nije se razboleo. Ni njegovi roditelji, ni prijatelji, niti osobe koje su ga lečile.“ Napravio je grimasu. „Nijedan od naših testova nije pokazao znake opasne virusne ili bakterijske infekcije, a svaki toksikološki nalaz je bio negativan. Nismo mogli da utvrdimo prisustvo ikakvih tragova otrova ili štetnih hemikalija, koji bi mogli da nanesu toliko štete.“

Smit tiho zazvižda. „Gadno.“

„Bilo je užasno“, složi se Petrenko. Još uvek stežući aktovku u ruci, ruski naučnik skinu naočare, nervozno obrisa stakla, a zatim ih stavi natrag na nos. „Međutim, ubrzo su druge osobe počele da pristizu u bolnicu, pateći od istovetnih užasnih simptoma. Najpre jedan starac, bivši visoki zvaničnik Komunističke partije. Zatim jedna sredovečna žena. Konačno i jedan mladić – snažni fizikalac, koji je čitavog života bio zdrav kao konj. Sve troje umrli su u strašnim bolovima u roku od svega nekoliko dana.“

„Samo njih četvoro?“

Petrenko se turbobno nasmeši. „Četvoro za koje ja znam“, reče tiho. „No, vrlo je verovatno da ih je još bilo. Zvaničnici iz Ministarstva zdravlja jasno su nam stavili do znanja da moje kolege i ja ne treba da postavljamo previše pitanja, kako ne bismo rizikovali da 'izazovemo nepotrebnu paniku' u narodu. Ili da podstaknemo senzacionalističke reportaže u medijima.“

„Dabome, borili smo se protiv te odluke sve do najviših nivoa. Međutim, na kraju, svi naši zahtevi za proširenom istragom bili su odbijeni. Čak su nam zabranili da diskutujemo o tim slučajevima s bilo kim izvan veoma uzanog kruga drugih naučnika.“ Tuga u njegovim očima se pojača. „Zvaničnik iz Kremlja mi je zapravo kazao da su te četiri neobjašnjene smrti trivijalne, 'puka statistička pozadinska buka'. Predložio je da, umesto na to, usredsredimo svoje napore na istraživanje side i ostalih bolesti koje ubijaju toliko mnogo ljudi u Majčici Rusiji. U međuvremenu, činjenice koje okružuju te tajanstvene smrti su klasifikovane kao državna tajna i zakopane duboko u birokratiji.“

„Idioti“, zareža Smit kroz stegnute zube. Tišina i tajnovitost predstavljaju propast dobre nauke. Pokušaj zataškavanja pojave nove bolesti iz političkih razloga samo će uvećati šanse za izbijanje epidemije katastrofalnih razmera.

„Možda“, reče Petrenko. Zatim slegnu ramenima. „Ali ja neću učestvovati u tom zataškavanju. Zbog toga sam ti i doneo ovo.“ Rus nežno potapša bok akten-tašne. „Unutra se nalaze sve relevantne medicinske informacije

Opasni proračun

o četiri poznate žrtve, kao i uzorci njihovih tkiva i krvi. Samo se nadam da ćete ti i drugi naučnici na Zapadu uspeti da saznate nešto više o mehanizmu te nove bolesti pre nego što bude prekasno.“

„U kakvoj tačno nevolji ćeš se naći ukoliko tvoja vlada sazna da si prokrijumčario ove podatke?“ upita ga Smit.

„Ne znam“, priznao je Rus. „Zbog toga sam i želeo da ti predam ove informacije u tajnosti.“ Uzdahnuo je. „Stanje u mojoj zemlji pogoršava se iz dana u dan, Džone. Veoma se plašim da su naše vođe zaključile kako je kudikamo lakše i bezbednije vladati pomoću prisile i straha negoli ubeđivanjem i zdravim razumom.“

Smit klimnu glavom u znak razumevanja. Sa sve većom zabrinutošću pratio je vesti koje su stizale iz Rusije. Predsednik Viktor Dudarev bio je član starog KGB, sovjetskog Komiteta državne bezbednosti, nekada stationiran u istočnoj Nemačkoj. Posle pada Sovjetskog Saveza, Dudarev se brzo povezao s političkim reformatorskim snagama. Brzo se uzdigao u novoj Rusiji, najpre postavši šef FSB-a, nove Federalne službe bezbednosti, a zatim i premijer, da bi, konačno, pobedio na predsedničkim izborima. Tokom čitavog njegovog uspona, mnogi ljudi su želeli da poveruju da je iskreno posvećen demokratskim tekovinama.

Dudarev ih je obmanuo sve do poslednjeg. Kada je stupio na predsedničku dužnost, bivši oficir KGB je konačno zbacio masku s lica i otkrio čoveka kudikamo zainteresovanijeg da zadovolji vlastite ambicije nego da uspostavi istinsku demokratiju u Rusiji. Neobuzdano je prisvajao sve više i više vlasti u svoje i ruke svojih ulizica. Novoosnovanim nezavisnim medijskim kompanijama stavljena je brnjica, a zatim su vraćene pod državnu kontrolu. Korporacije čiji su se vlasnici protivili Kremlju bile su slomljene zvaničnim dekretima ili je njihova imovina bila konfiskovana u nizu nameštenih poreskih slučajeva. Opozicioni političari bili su primorani na ćutanje ili su ih državni mediji blaćenjem terali u zaborav.

Satiričari su Dudarevu nadenuli nadimak „car Viktor“. Međutim, pošalica se odavno izandala i činilo se da je na dobrom putu da postane stvarnost.

„Uradiću sve što mogu da izostavim tvoje ime iz cele priče“, obeća mu Smit. „Ali neko iz ruske vlade svakako će povezati ove informacije s tvojim imenom kad vesti o izbijanju te bolesti procure u javnost. A vesti će u nekom trenutku *neminovno* procureti.“ Pogledao je sagovornika. „Možda bi trebalo da izađeš u javnost s tim podacima. Bilo bi bezbednije.“

Petrenko upitno podiže obrvu. „Da zatražim politički azil, misliš?“

Smit klimnu glavom.

Ruski naučnik odmahnu glavom. „Ne, mislim da neću“, reče i slegnu ramenima. „Uprkos svim mojim falinkama, ja sam Rus od glave do pete. Neću napustiti otadžbinu iz straha.“ Tužno se nasmešio. „Osim toga, kako ono filozofi kažu? Da bi zlo trijumfovalo, sve što je potrebno jeste da dobri ljudi ne učine ništa? Verujem da je to istina. Stoga ću ostati u Moskvi i uradiću sve što je u mojoj moći da se oduprem tami.“

„*Prosim, možete mi pomoći?*“ Reči doplutaše do njih iz magle.

Smit i Petrenko se prepadnuto okrenuše.

Nešto mlađi čovek, grubog i ozbiljnog lica, stajao je svega nekoliko koraka dalje ispružene leve ruke, kao da prosi. Ispod zamršene grive dugačke i masne kestenjaste kose provirivala je majušna srebrna lobanja koja mu je visila s desnog uveta. Desna ruka mu je bila skrivena u dugačkom crnom kaputu. Još dva slično odevena muškarca stajala su tik iza njegovih leđa. Takođe su imali minđuše u obliku malih ljudskih lobanja.

Reagujući instinktivno, Smit stade ispred onižeg ruskog naučnika. „*Prominte. Izvinite*“, reče. „*Nerozumim. Ne razumem. Mluvitje anglicki?* Govorite li engleski?“

Dugokosi muškarac polako spusti levu ruku. „Vi ste Amerikanac, da?“

Nešto u vezi s načinom na koji je čovek izgovorio te reči je nateralo Smita da se naježi. „Tačno.“

„Odlično“, reče ravnodušno čovek. „Svi Amerikanci su bogati. A ja sam siromah.“ Čovekove tamne oči na trenutak skrenuše na Petrenka, a potom se vratiše na Smita. Ogolio je zube u brzom osmehu grabljivice. „Stoga ćete mi dati vašu akten-tašnu. Kao poklon, važi?“

„Džone“, promrmlja žurno ruski naučnik iza njegovih leđa. „Ovi ljudi nisu Česi.“

Dugokosi čovek ga je čuo. Bezbrizno je slegnuo ramenima. „Doktor Petrenko je u pravu. Čestitam mu na oštroumnosti.“ Britva, dotad skrivena u kaputu, pojavi mu se u šaci u jednom glatkom pokretu. Otvorio ju je. Sečivo je izgledalo oštro kao žilet. „Ali ja i dalje želim tu akten-tašnu. *Smesta*.“

Prokletstvo, pomisli Smit hladno posmatrajući kako se trojica ljudi šire u polukrug oko njega i Petrenka. Zakoračio je unazad i udario leđima o niski parapet iza koga je proticala Vltava. Ovo ne miriše na dobro, reče sam sebi sumorno. Uhvaćen nenaoružan i brojčano nadjačan na mostu zaodnutom u maglu. *Nimalo* nije dobro.

Opasni proračun

Nada da će ovim ljudima jednostavno predati akten-tašnu i nepovređeni odšetati odatle iščezla je još u trenutku kada je čuo kako dugokosi muškarac tako opušteno i samopouzđano izgovara Petrenkovo ime. Ovo nije bilo obično ulično džeparenje. Osim ako se nije grdno varao, ovi ljudi bili su profesionalci; a profesionalci su obučeni da iza sebe ne ostavljaju žive svedoke.

Smit natera samog sebe da se slabašno nasmeši. „Pa, svakako... hoću da kažem, kako možemo da vas odbijemo kada to već tražite na takav način. Nema potrebe da niko bude ozleđen, zar ne?“

„Nema ama baš nikakve potrebe za tim, prijatelju“, uveri ga čovek s nožem u šaci i dalje se svirepo smešeći. „A sada, kažite dobrom doktoru da mi preda aktovku.“

Smit duboko udahnu vazduh i oseti kako mu se puls ubrzava. Učini mu se kao da se svet oko njega usporava dok mu je adrenalin kuljao u organizam i ubrzavao njegove reflekse. Čučnuo je. Sad! „*Policii!* Policija!“, zaurla. I još jednom, razbijajući maglom natopljenju tišinu. „*Policii!*“

„Budalo“, zareža dugokosi čovek. Jurnuo je ka Amerikancu, u isto vreme ubadajući odozdo sečivom noža.

Reagujući u trenu, Smit se izvi u stranu. Sečivo prolete tik pored njegovog lica. Preblizu! Mahnito je udario po izloženoj unutrašnjosti čovekovog zgloba, tražeći završetke nerava.

Njegov napadač zabrekta od bola. Nož mu izlete iz iznenada paralizovanih prstiju i otkliza po vlažnom pločniku. I dalje se krećući munjevito, Smit se okrenu i strahovitom silinom zabi lakat u uzano lice dugokosog. Kostí zakrckaše, a krv šiknu kroz vazduh. Ječeći, čovek se zatetura unazad i sruši na kolena, šakama pipajući grimiznu ruševinu uništenog nosa.

Smrknutog lica, drugi napadač progura se pored svog palog vođe i zamahnú svojim nožem. Smit se sagnu i izbegnu napad, a zatim ga udari žestoko ispod rebara. Čovek se presamiti i zatetura unapred u iznenadnoj agoniji. Pre nego što je mogao da se oporavi, Smit ga ščepa za zadnji deo kaputa i zavitla u kameni parapet mosta. Ošamućen ili teško povređen, čovek se bez zvuka stropošta na lice i ostade da nepokretno leži.

„Džone! Pazi!“

Smit se brzo okrenu začuvši Petrenkov uzvik, taman na vreme da ugleda kako niži ruski naučnik tera trećeg napadača od sebe očajničkim, nekontrolisano mašući akten-tašnom. Međutim, divlja radost u Petrenkovim očima splasnu i u trenu se pretvori u užas kad ruski naučnik pogleda naniže i vide da mu je u stomak zariven nož, i to do drške.

Iznenada se kroz vazduh prolomi pucanj, odzvanjajući preko mosta.

Mala, crvena rupa otvori se na Petrenkovom čelu. Komadići smrskane kosti i mozga izleteše kroz njegovo teme, izbačeni silovitim udarcem metka kalibra 9 milimetara, ispaljenim iz neposredne blizine. Oči mu zakolutaše naviše. Potom se, još čvrsto stežući u rukama akten-tašnu, umirući Rus zatetura unatrag, saplete preko niskog parapeta i sunovrati u reku.

Smit je krajičkom oka video kako se prvi napadač polako pridiže na noge. Krv mu je liptala preko lica i kapala s neobrijane brade na pločnik. Tamne oči behu mu ispunjene mržnjom, a u šaci je držao pištolj, stari sovjetski „makarov“. Jedna prazna čaura lagano se zakotrlja preko neravnog pločnika.

Amerikanac se napnu, znajući vrlo dobro da je već prekasno. Napadač se nalazio predaleko – dobro izvan njegovog domašaja. Smit se obrnu na peti i skoči s mosta, bacivši se naglavačke u neprozirnu maglu. Iza njegovih leđa, još pucnjeva je zaparalo vazduh. Jedan kuršum prozvižda pored njegove glave, a drugi mu zapara jaknu poslavši talas usijanog belog bola kroz rame.

Udarilo je u površinu Vltave u belom kovitlacu kapljica i pene, a potom uronio duboko u ledenu, kao mastilo crnu vodu. Tonuo je sve dublje i dublje u ledenu prazninu apsolutne tišine i sveprožimajuće tame. Potom ga je brza rečna struja uhvatila u svoj zagrljaj, cimajući njegovu poderanu jaknu, ruke i noge, i tumbajući ga gore-dole dok ga je odnosila ka severu, dalje od masivnih kamenih potpornih stubaca Karlovog mosta.

Pluća su mu gorela, tražeći vazduh. Smit se turobno odgurnu nagore, koprcajući se kroz vrtloge ledene vode. Glava mu konačno izbi na površinu; ostao je tako nekoliko trenutaka, dahćući i teškom mukom udišući kiseonik, koji je njegovo telo zahtevalo.

Dok ga je rečna struja nosila dalje, okrenuo se unazad. Karlov most se nije više video u gustoj magli, ali je čuo kako preko reke odzvanjaju povici i uspaničeni glasovi. Činilo se da je pucnjava prenula žitelje Praga iz njihove kasnopopodneve obamrlosti. Smit ispljunu vodu iz usta i okrenu se.

Zaplivao je prema istočnoj obali sekući put kroz struju, koja ga je nosila nizvodno. Morao je da pod hitno da izađe iz reke pre nego što mu ledena hladnoća ne iscrpi i poslednje atome snage. Zubi su mu zacvokotali kada je hladnoća prodrila kroz natopljenju odeću i duboko mu zagrizla telo.

Nekoliko dugih, očajnih trenutaka, činilo mu se da maglom obavijena obala stalno izmiče njegovim sve umornijim pokušajima da je dosegne. Svestan da mu vreme brzo ističe, Smit učini poslednji, očajnički napor.

Opasni proračun

Ponovo se zabatrgao, ali ovog puta njegove kao olovo teške ruke konačno dodirnuše blatnjavu obalu i sitni šljunak na ivici vode. S mukom se izvuкао iz Vltave na neveliku površinu sparušene trave i uredno potkresanog drveća, očigledno na deo omalenog javnog parkića.

Drtheći, dok ga je svaki mišić u telu boleo, prevrnu se na leđa i ostade da leži zureći u bezlično sivo nebo. Prošlo je nekoliko minuta. Smit je ležao odveć izmožden da bi ustao i nastavio dalje.

Začuo je preneraženi uzdah. Trepćući s naporom, okrenu glavu u stranu i ugleda kako sitna, starija žena, odevena u bundu, zuri u njega s mešavinom straha i čuđenja. Sićušno pseto gvirvalo je ka njemu između njenih nogu, radoznalo njušeći vazduh. Delovalo je kao da vazduh oko njih iz sekunde u sekundu postaje sve mračniji.

„*Policii*“, s mukom procedi kroz zube, koji su cvokotali od hladnoće.

Ženine oči se razrogačiše.

Prikupivši poslednje ostatke svog nevelikog poznavanja češkog jezika, Smit prošapta: „*Zavolejte policiji*. Pozovite policiju.“

Pre nego što je uspeo da prozbori išta više, tmina se zgusnula oko njega i posve ga progutala.

2

SEVERNI KOMANDNI GENERALŠTAB,
ČERNIGOV, UKRAJINA

Černigov već stotinama godina nosi naziv „kneževski grad“; služio je kao utvrđena prestonica jedne od kneževina u samom srcu nekadašnje Kijevske Rusije, labave konfederacije vikinga, koji su učinili sebe gospodarima teritorije koja će docnije postati Rusija i Ukrajina. Nekoliko predivnih gradskih katedrala, crkava i manastira poticalo je iz 11. i 12. stoleća, a njihove pozlaćene kupole i tornjevi davali su tihu eleganciju gradskom horizontu ocrtanom naspram neba. Reke turista dolazile su svake godine autobusima iz obližnjeg Kijeva, nekih 140 kilometara južno, da bi zijale u prastare građevine i umetnička dela Černigova.

Svega šaćica tih turista je uopšte primećivala izolovani kompleks betonskih i čeličnih građevina iz sovjetske epohe na periferiji grada. Tamo

se, iza ograde od bodljikave žice, koju su čuvali do zuba naoružani stražari, nalazio administrativni centar jedne od tri glavne borbene organizacije ukrajinske vojske – Severni komandni štab. Sunce je već odavno zašlo za horizont, ali su svetla i dalje bila uključena širom kompleksa. Parkirališta oko bleštavo obasjane trospratne upravne zgrade Centralnog štaba bila su ispunjena vozilima osoblja, ukrašenim zastavicama svake jedinice.

Major Dmitrij Poljakov stajao je u uglu dupke pune sale za sastanke. Brižljivo je odabrao položaj odakle je komotno mogao da posmatra svog šefa, general-potpukovnika Aleksandra Marčuka, starešinu Severnog komandnog štaba ukrajinske vojske. Visoki mladi major ponovo je proveo fasciklu koju je držao pod rukom, uverivši se da se unutra nalaze svi izveštaji i preliminarne zapovesti koji će možda zatrebati generalu na ovoj hitnoj vojnoj konferenciji. Poljakov je bio potpuno svestan da je general Marčuk savestan vojnik, profesionalac do srži, i da očekuje da njegov ađutant za tili čas odgovori na bilo kakvo naređenje ili potrebu.

Marčuk, njegov pretpostavljeni oficir, sedeo je s ostalim brigadnim i divizijskim zapovednicima Severnog komandnog štaba oko tri strane velikog pravougaonog konferencijskog stola. Detaljna mapa njihove zone operacija stajala je na nogarima postavljenim u čelu stola. Svaki oficir višeg čina imao je spred sobom vlastitu fasciklu s instrukcijama, pepeljaru i šolju vrelog čaja. Cigarete su sporo dogorevale u većini pepeljara.

„Nema nikakve sumnje da su Rusi i Belorusi dramatično pojačali obezbeđenje duž naših granica“, započeo je jedan pukovnik. Pokazivačem je dodirnuo kartu na nekoliko mesta. „Zatvorili su svaku tačku prelaska, ma koliko malu, od Dobrjanke ovde na severu pa sve do Harkova na istoku. Saobraćaj je dozvoljen jedino na kontrolno-propusnim punktovima na glavnim autoputevima – a i tamo samo posle detaljne pretrage. Štaviše, oficiri mog ranga u zapadnim i južnim kontrolnim štabovima izvestili su me da su slične mere preduzete i u njihovim oblastima.“

„To nije sve što čine Rusi“, reče sumorno jedan oficir za udaljenim krajem konferencijskog stola. On je zapovedao brigadom Zaštitnih snaga, novim jedinicama sastavljenim od nekoliko združenih rodova vojske – oklopnih odreda, izviđačkih i borbenih helikoptera i pešadije naoružane protivtenkovskim raketama. „Moje predstraže zabeležile su kretanje izviđačkih četa i bataljona na nekoliko tačaka duž granice. Čini se kao da pokušavaju da precizno odrede mesta dežurstva naših pograničnih bezbednosnih vojnih jedinica.“